יג א מיי' פ"ב מהלכות בית הבחירה הל' 1 [והלכה ז]: יד ב מיי' פי"ד מהלכות

ב: שו ג מיי פט"ז מהלי

סמג עשין רלט: מז ד מיי׳ שם הלכה ו: יז ה מיי׳ פ"ג מהלכות טומאת מת הלכה ב סמג

עשין רלח: יח ו מייי פ״ה מהלכות נזירות הלכה ב סמג

לאויו כנ:

תורה אור השלם

באמות אמה אמה וטפח

ּבְּאַנּהּוֹת אַנְּהְיוֹ אַנְּהְוֹ זְטַבְּּהּ וְחֵיק הָאַנְּה וְאַנְּהְה סְבִיב וּגְבוּלְה אֶל שְׂפָתָה סְבִיב

וֶרֶת הָאֶחֶד וְזֶה גַּב הַמִּזְבֵּחַ:

.2. אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגֶפֶּן

וּתְאַנָה וְרמּוֹן אֶרֶץ זִית שֶׁמֶן וּדְבָש: דברים ח ח

ואֵלֶה מִדּוֹת הַמִּוְבַּחַ

מאכלות אסורות הלכה

מומאת לרעת הל' ז

שלא יהו מכוונות בשלמא לרבא כי היכי

דליהויין הללו שוחקות והללו עצבות אלא

לאביי קשיא אמר לך אביי אימא אמת

כלאים באמה בת ששה והא מדקתני סיפא

רשב"ג אומר כל אמות שאמרו חכמים

בכלאים באמה בת ששה ובלבד שלא יהו

מצומצמות מכלל דתנא קמא כל אמות קאמר

אמר לך אביי ולאו מי איכא רשב"ג דקאי

כוותי אנא דאמרי כרשב"ג לאביי ודאי תנאי

היא לרבא מי לימא תנאי היא אמר לך רבא

רשב"ג הא אתא לאשמועינן אמת כלאים

לא יצמצם ולימא אמת כלאים לא יצמצם

באמה בת ששה למעומי מאי לאו למעומי

אמת סוכה ואמת מבוי לא למעומי א אמה יסוד

ואמה סובב דכתיב י ואלה מדות המזבח

באמות אמה אמה ומפח וחיק האמה ואמה

רחב וגבולה אל שפתה סביב זרת האחד

וזה גב המזבח 6 חיק האמה זה יסוד ואמה

רחב זה סוכב וגבולה אל שפתה סביב אלו

הקרנות וזה גב המזבח זה מזבח הזהב: ס אמר

ר' חייא בר אשי אמר רב ב שיעורין חציצין

ומחיצין הלכה למשה מסיני שיעורין

דאורייתא הוא דכתיב ² ארץ חמה ושעורה

וגו' מ ואמר רב חגן כל הפסוק הזה לשיעורין

נאמר חמה לכדתנן יו יהנכנס לבית המנוגע

וכליו על כתיפיו י וסנדליו וטבעותיו בידיו

הוא והם ממאין מיד י היה לבוש כליו

וסנדליו ברגליו וטבעותיו באצבעותיו הוא

ממא מיד והן מהורין עד שישהא בכדי

אכילת פרם פת חימין ולא פת שעורין

מיסב ואוכל בליפתן שעורה יי דתנן העצם

כשעורה מממא במגע ובמשא ואינו

מטמא באהל גפן כדי י רביעית יין לנזיר

ואלה מדות המזבח באמות אמה אמה ומופח. פי׳ נקונט׳ נאמות

הוה ליה למיכתב וחיק בוי"ו כיון דקאי (א) אאמות ונראה כמו שפירש"י

בפירוש יחוקאל דפירש באמות אמה אמות גדולות שיהא אמה

קטנות שיש באמה בינונית אמה וטפח מאלו וקשה דלא

וטופח בשל אמה בת ה' וכן תרגם

יונתן באמתא דהיא אמתא ופשך וקאי

אשאר אמות המזבח וחיק (כ) האמות

הוו קטנות: גפן כדי רביעית יין דנזיר. פרש"י לחייבו מלקות וקשה

דלא הוה דומיא דאחריני דמשערינן

. בהו מילי אחריני ונראה כפרש"י

דסוכה (ד' ו. י) דפירש שאם אכל

ענבים וחרלנים ולולבים מגפן איכא

למ"ד ברביעית וזה ביין משערינן

שיקח כום מלא יין וישים בו עלין

ולולבין כשיעור מה שחכל וחם יצח

רביעית חייב ואם היה בא לשער במים

היה יולא רביעית בפחות שאין נגדשין

על שפת הכלי כמו יין וכה"ג תניא

בתוספתה י כילד יעשה מביה כוס מלה

יין ומביא זית אגורי ונותן לתוכו

ושופע אם שתה כיולא בו חייב ואם לאו פטור דברי ר' עקיבא רבי

אלעזר בן עזריה אומר אינו חייב עד

שישתה רביעית יין ואתיא לשמעתין

כרבי אלעזר בן עזריה ובפ' ג' מינין

(מיר ד' לד.) תנן אינו חייב עד שיאכל

ענבים כזית משנה ראשונה אמרו

עד שישתה רביעית יין רבי עקיבא

אומר אפי׳ נזיר ששרה פתו ביין ויש

בו כדי ללרף כזית חייב וקאמר בגמ׳

ת"ק מדמי להו אסורי נזיר אכילה

לשתיה פירוש ת"ק היינו משנה

ראשונה מדמה אכילה לשתיה ובעי

באכילת עלין ולולבין נמי רביעית

ונקט במתניתין שתייה משום דאכילה

מינה ילפינן וטעמא משום דכתיב

לא ישתה תרי זימני ולא חש לפרש 0

שם טעמא (ג) דר׳ עקיבא כיון דאמר

קרא וענבים לחים ויבשים לא יאכל

מה אכילה בכזית אף כל בכזית והא

דנקט אכילה במשנה אחרונה משום

דשתיה ילפינן מינה וכל חד נקט מידי

דיליף מיניה וא"ת ומ"מ מאי נפהא

מינה לשער ביין והלא כלי המחזיק רביעית הוא בילה ומחלה ומה שמפיל בילה

ומחצה בין יין ובין מים אם שיעור עלין ולולבין שאכל יפילו כל כך חייב

וי"ל דנפקא מינה אם יש כלי שמחזיק מה שמפיל בינה ומחנה מן היין

שלא ישער עלין ולולבין בכוס מלא מים עד שיתמלא הכלי שזה הכלי

אינו מחזיק ביצה ומחצה מן המים שאינן עבין כמו יין ונמצא שאין

הכלי זה רביעית ודוחק: הגה"ה. וקשה דשמעתין אחיא דלא

כמשנה אחרונה ועוד דבספרים ישנים מלא ר"ת דגרסינן בנזיר

(ד' לח:) תנא קמא לא מדמי להו לכל איסורי נזיר לאכילה משמע

להך גירסא דבאכילה לא פליגי אלא הוי לכולי עלמא בכזית

משמע בירושלמי דלא פליגי באכילה דקאמר משנה

א) מנחות לו:, ב) סוכה ה:יומא פ., ג) ברכות מא: סוכה ה:, ד) נגעים פי"ג מ"ט חוליו על: ל) נגעים פי גלו ט מוכן עמו. מ"כ פ' מלורע פרשה ז, ה) וסנדליו בידיו וטבעותיו בקומלו כ"ה בק"א, ו) אהלות פ"ב מ"ג, ז) ומדות פ"ג מ"ח], ה) [עי' רש"ש], ע) בס"ח: וסנדליו בידו וטבעותיו בהומלו. י) [וגפירש"י דגרכות מא.], כ) [דנזירות רפ"ד], () ולא חש לפרש אלא טעמא דר"ע. כנ"ל

הנהות הב"ח

(ה) תום' ד"ה ואלה וכו' כיון לה הינו לי טומס וכו כון לקלי אבאמות ונכלס: (3) בא"ד וחיק האמה היו קטנות: (ג) ד"ה גפן וכו' ולה חש לפרש שם טעמה ורבי עקיבה. נ"ב ע"ש בדף נ"ח ע"ב:

גליון הש"ם

רש"ר ד"ה אלו הקרנות וכו' זרת שהוא חצי אמה. עי' לקמן דף כל ע"ל וכתוס' שס ב״ה א׳ מג׳:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה הג"ה כאשר מפורש בקונט' וכו' כי אם חיק האמה ופי' כו'. נ"ב וג"ז ק' להולמו דאינו נזכר וחיק האמה במה נמדד. אבל במה נמדד. בתוספתה (כלים ב"מ פ"ו) מתפרש ה"מ בהדיא דכתיב אמה אמה כרי ב' מיני אמות א' אמה וא' באמה וטפח ומפר׳ והולך כו׳ וההראל כו׳:

מוסף רש"י

חיק האמה זה יסוד. דעלק אלו הקרנות. דמאמלעית אלו הקרנות. דמאמלעית האבן מודד והויא זרת לכל דהיינו אמה על אמה, זרת חלי אמה (שם). וזה גב המזבח. כלומר ובאמה זו יהא נמי מזבח הזהב (שם). יהא נמי מזבח הזהב (שם). שיעורין. של איסורים, כגון סית לכל אכילת איסור וככותבת ליוס הכפורים (סובה ה:). הלכה למשה מסיני. אלו שלשה נשאלו בבית המדרש מנין להם, מן התורה, והשיבו שהלכה למשה מסיני הם ושמעו השומע ומלל כסדר שממען (סובה וסדרן כסדר ששמען (חובה לד.). כל הפסוק הזה לשיעורין נאמר. לה כה לשיעורין נאמר. לא בא הכתוב להודיע שבח חשיבות הכתוב להודיע שבח חשיבות הפירות בטעם שלהם אלא שבחה של ארן ישראל שיש בה פירות ששיעורי תורה נתלין נהן (ברכות מא.) שאפילו נדברי תורה לריכין לשער נפירותיה איסורין שנתורה (סובה ה:). הנכנס לבית המבוגע. כתיב (ויקרא יד) והבא אל הבית יטמא עד הערב, ולא כתיב כבוס בגדים, והאוכל בבית יכבס את בגדיו (שם) בשוהא שיעור אכילה, ואפילו לא יאכל, מדכתיב בסיפיה והשוכב בבית יכבם לת בגדיו, הלכך הנכנס בו ונושא את בגדיו עמו שלא ומשם שם בגדיו עמו שלם כדרך מלבושו, אין אלו בגדיו ועמאים מיד, שאף בהן אני קורא והבא אל הבים, וכשהוא לבוש בהן בעי שהייה (ברבות

שלא יהו מכוונות. כדמפרש ואזיל שיהו אמות כלאים שוחקות ושל מבוי וסוכה עלבות: אלא לאביי קשיא. הא דקתני כל אמות באמה בת ששה: הימה המת כלהים בחמה בת ששה. והכי קחמר כל חמות שאמרו בכלאים באמה בת ששה ובלבד שלא יהו מכוונות מלומלמות

אלא גדולות בטפחים שוחקות: לאביי ודאי תנאי היא. דלא מלי לאוקמי לרבנן כוותיה דהא כל אמות קאמרי: לרבא מי לימא תנאי היא. מי אמרינן רבן שמעון בן גמליאל פליג עליה למימר אמת כלאים באמה בת ששה אבל שאר אמות כגון סוכה ומבוי באמה בת חמשה או דילמא פרושי קח מפרש רבן שמעון בן גמליאל למילתייהו דרבנן דאמרי ובלבד שלא יהו מכוונות דיש מהן שוחקות ויש מהן עלבות ולא פירשו איזה מהן שוחקות ואיזה מהן עלבות ואתא איהו לפרושי דהנך דכלאים ליהוו שוחקות כדקתני ובלבד שלא יהו מלומלמות ולהכי אדכר כלאים ולא למעוטי שאר אמות להיות בנות חמשה אלא למעוטינהו דלא ליהוו שוחקות: הה המה להשמועינן המת כלחים לח ילמלם. ולפרושי מילמיה דתנא קמא הוא דאתא ולא למעוטי שאר אמות מבת ששה: לא למעוטי אמה יסוד ואמה סובב. דלאו בנות ששה הן: באמום אמה אמה וטופח. באמות הטנות בת חמשה שיש באמה בת ו' בינונית אמה וטפח מאלו: חיק האמה. נמדד באמות קטנות וכן אמה רוחב וכן גבולו על שפתו זרת האחד וזה גב המזבח כולן באמות קטנות הללו: חיק האמה זה יסוד. חיק על שם שהוא חיקויו וחיקונו של מזבח מלמטה: אנו הקרנות. שהן אמה על אמה והאי דכתיב זרת האחד מאמלעית רחבו של קרן מודד ° זרת שהוא חלי אמה לכל רוח דהוי אמה על אמה: ווה גב המובח. כלומר באמה קטנה זו נמדדה אמה של מזבח הזהב דכתיב ביה אמה ארכו ואמה רחבו (שמות ל). ובמסכת מנחות

בפרק שתי הלחם (ד' מ:) מפרש ליה להאי קרא דאמה יסוד דקאמרי בקטנה לאו ברוחב כניסת היסוד אלא

בגובה עלייתו דאמר מר עלה אמה וכנס אמה זהו יסוד אבל רוחב הכניסה באמה בת ששה ואמה סובב כניסה דילה באמה קטנה ולא ה' אמות של עליית גובהה באמה קטנה כדתנן" עלה חמש וכנס אמה זה הסובב וקרנות לא שנא גובהן ולא שנא רוחבן באמה קטנה: הג"ה. כאשר מפורש בקונט׳ שמע רבינו מר׳ יעקב בר יקר ועתה חזר בו דקשיא ליה מה שתרגם יונתן אמה אמה וטפח אמתא דהיא אמתא ופשך ונמלא דבאמה גדולה מיירי ועוד אם כדברי הזקן לא היה לו לכתוב וחיק כי אם חיק האמה ופירש [א] לנו רבינו הכי למעלהי הזכיר מדות המזבח והאריאל שתים עשרה אמה ושאר מדותיו ועתה כך אמר הכתוב אלה מדות המובח שאמרתי לך הכל נמדדו באמה שהיא אמה

וטבעותיו בידיו. נקומלו שלא כדרך מלבוש (חולין עא:) דומיא דסנדליו (סוכה שם). הוא והן טמאין מיד. נלא שהייה, דכתינ

ראשונה וטפח וחיק שהוא יסוד אינו נמדד אלא באמה שהיא אמה קטנה ולא באמה שהיא אמה וטפח ועתה דברי יונתן בן עוזיאל קיימין כך שמעתי ועיקר. ע"כ הג"ה: שיעורין. שנתנו חכמים לכל דבר כגון כזית דם חלב פיגול ונותר וכזית מן המת שמטמא באהל ושאר שיעורין דמפרש לקמן: חאיצין. חאיצה הפוסלת בטבילה: ומחיצין. הלכות מחיצה שתהא גבוהה עשרה וכן שאר הילכותיה הלכה למשה מסיני: לשיעורין נאמר. וכל אלו משערין בהן דברים אחרים: כליו על רסיפיו וסנדליו וטבעוחיו בידיוש. שאינן מלובשין בו הפתר. שביבות החורה לכל מו לכת היו בשלין כת להחורם. לכת של הפיר ושמניו וחבבושיו בידיום. שמיק מכובשין בר דרך מלצוש דומיא דכליו על כתפיו: הוא והן טמאין מיד. שאף הן באין אל הבית וכתיב והבא אל הבית (ויקרא יד): היה לבוש כליו. וכן כולם דרך לבישתן קרויין בגדיו ובטלין אללו וכתיב (שם) והאוכל גבית יכבס את בגדיו ודרשינן בתורת כהנים [מלורע פרשה ז] מקראי דהאי אוכל לאו אכילה ממש הוא אלא שישהא כדי שיעור אכילה ובביאה בלא שהייה אינו מטמא בגדים: פרש. די בילים הן מזון סעודה בינונית. פרס לשון פרוסה ששיערוהו בחלי ככר האמור בעירוב דבעינן מזון ב' סעודות ותנן התם חליה לבית המנוגע בפרק כילד (לקמן ד׳ פב:): פס חיטין. אין שוהה בה כפת שעורין: מיסב. שהייה זו בהסיבה שיערוהו ולא בנאכלת בעמידה והולך ובא שהוא שוהה באכילתו יותר: ואוכלה בליפתן. שנאכלת מהר: ואינו מעמא באהל. שום עלם בלא בשר עד שיהא שם שדרה שלימה או גולגולת או רוב בנינו ב' שוקיים וירך אחת או רוב מניינו קכ״ה אברים: רביעית יין לנויר. לחייבו מלקות:

וכן

טפחים אית להו, ולא פליגי אלא בצימצום. ת״ק סבר יצמצם [ורשב״ג סבר דאמת כלאים לא יצמצם]. אלא [הא ד]קתני אמת כלאים בת ו' טפחים. למעוטי אמת יסוד ואמת סובב. דכתיב ואלה מידות המזבח באמות אמה אמה וטפח וחיק האמה התוכני היא בילו היא לפורט, מכורט המות להיא היא היא היא היא היא היא היא היא בילו המות המה המה היא היא החות היא האמה רוחב וגור. חיק האמה זה יסוד, האמה רוחב זה סובב, וזה מפורש במנחות באר היטב פרק שהי הלחם נלושות. אמר רב חייא בר אשי אמר רב, שיעורין חציצין ומחיצו׳ הלכה למשה מסיני. שיעורין דאורייתא נינהו ארץ חטה ושעורה

נרונרת

הן. ומיהו טפחים עציבות האצבעות דחוקות זו עם זו. ושל כלאים פי׳ כדרך השוחק שפוסק שפתיו והעצב מדביקם. ומותבינן התעצב כו ביקט. ומותבים לאביי כל אמות שאמרו באמה בת ו' טפחים ובלבד שלא יהיו מכוונות. שוחקות

רב ניסים גאון ממנו. ואלה מדות המזבח

ובאמה וטפח פירוש שתהא יתירה על חברתה טפח. עד שישהה בכדי אכילת פרס. אלא אוכל, אם ^(†) סופנו לרבות את האוכל אע״פ שאינו שוכב, מה תלמוד לומר האוכל והשוכב, אלא ליתן שיעור לאוכל כדי שיאכל שוכב. וכמה הוא שיעור אכילת פרס. פת חטים ולא פת שעורים וכו׳.

א) בתו"כ לפנינו הגי" אלא ליתו מה שדחקו הרא"ם והק"א בזה אכן גי' רבינו נכונה יותר ומזה למדו חז"ל דמשערין האכילה כאוכל בהסיבה.

רבינו חננאל

כרם והזורע בו אינו עובר משום לא תזרע כרמך כלאים דברי ר״ש. והנה מה שיש בו באמה בת ה' טפחים ואתה מתירו לזרוע בו. הנה לקולא. ר׳ שמעון הן, ואנא דאמרי כרבנז דפליגי עליה. ואמרי . (הנה) [הרי] זה כרם. איבעית אימא אפי׳ כר׳ שמעון, מאי אמות כלאים דקאמר רוב אמות של כלאים באמה בת ו' טפחים היכא דאיכא לחומרא, אבל הני דרצופין אמר רב נחמן אמת סוכה ואמת מבוי נמי בת ששה עציבות כרבא. אלא לאביי קשיא. דאמרי כרשב״ג. לאביי בתנאי. ורבא אמר לד בולי עלמא באמה בת

והבא אל הבית יטתא וכולהו כא אל הבית קרינא זהו (שש). היה לברש כליו כרי. דאיקרי להו בגדיו, הוא טמא מיד. דכחיב והבא אל הבית יטתא, והן טהורין עד שישהא. דכתיב והאוכל בנית יכנס וגוי, ודרשינן בח"כ אין לי אלא אוכל ושוכב, אוכל בלא שוכב, שוכב בלא אוכל, לא אוכל ולא שוכב מנין, ח"ל יכנס בגדיו, ריבה, שמי פעמים כתיב יכנס בגדיו, ואם סופנו לרבות הכל שוכע כל מו של לימן שיעור למוכג כדי אכילה, שלין פעול כניסו, שלי פעמים לפני לכלם בנדיק, ריכה, שלי פעמים לפני לכלם בנדיק, ריכה שלי פעמים לפני לכל בנדיק, ריכה שלי פעמים לפני להפל בנדיק ובחיצרי הדבה כדי לחבילה, דהכי כמיב וגרים, ובלי של ביישור למוכג כדי אול המיב ביישור לבנים, והאול לול מיב ביישוב בנדיק, והאול לול בנים, ההאול לול מיב ביישור במוכג בנדיק ומוכה ז.). אכילת פרה. חלי מועשור לול מול מהיב בדיק, והאול מהיב בדיק והאול מהיב בדיק והאול מהיב בדיק והאול שלי מהיב בדיק והאול בנדיק, והאול שלי מהיב בדיק והאול בנדיק, והאול שלי מהיב בדיק והאול בנדיק והאול בנדיק, והאול שלי מון סעודה אחת (ברכוח שם). בת חיטין. האינו שום משורה במוכדים האול בנדיק והאול שלי מון סעודה אחת (ברכוח שם). בת חיטין בשירו ביישור הביישור ביישור הוא מון מעודה לאול מון שלי מון מעודה לאול לולינו לולינו ערוד בדברים אחרים (מובה שם). בת חיטין האול ביישור הביישור ביישור הוא מון מעודה המשער בכום מול מיון עלי מלשר ביישור ביישור הוא מון בשלי ממול ביישור המשער בכום מול מון מביישור בשלה לימורי מיר, באלר אימורי מיר, באלר אימורי מיר, באלר אימור מיר, באלר אימור מור, באלר אימור מור, באלר אימורי מיר, באלר אימורי מיר, באלר אימורי מיר, באלר אימורי מיר, באלר אימור מור, באלר אימורי מיר, באלר אימורי מיר, באלר אימור מהיר ללאת אלא נברן ונגדש על שפת הכוס יותר מן המים (סובה שם).